

מכון חרוב (ע"ר)
The Haruv Institute (R.A.)

“עץ הדעת ועץ החיים נטועים בליבם”

“The tree of knowledge & the tree of life are planted in their hearts”

פניות לפקידי סעד והטיפול בהן: סיכום ממצאים לשנת 2010

דוח מחקר

הוכן על ידי:

פרופ' רמי בנבנישתי ופית סולימני-אעידן, מכון חרוב ואוניברסיטת בר אילן

בשיתוף פעולה עם צוות של משרד הרווחה והשירותים החברתיים:

חנה סלוצקי

עובדת סוציאלית ראשית לחוק הנוער

חווה לוי

מפקחת ארצית לחוק הנוער

אמה לוי

מפקחת מחוזית לחוק הנוער

מחקר זה מומן על ידי מכון חרוב מיסודה של שוסטרמן

פניות לפקידי סעד והטיפול בהם: סיכום ממצאים לשנת 2010

פתח דבר

לעובדים הסוציאליים לחוק הנוער יש תפקיד מרכזי במערכת השירותים, שנועדה לאתר ילדים הנפגעים מהתעללות והזנחה קשה ולטפל בהם. עובדים אלו מקבלים פניות מגורמים רבים ופועלים בדרכים שונות כדי לבדוק פניות אלו, להעריך את מידת הנזקקות של הילדים המופנים, ולפעול בעניינם של ילדים הזקוקים לטיפולם, בין היתר בשיתוף פעולה עם המשטרה ובתי המשפט לנוער ולמשפחה.

בשנים האחרונות הגיעו לידיעת הציבור מספר אירועים קשים של פגיעה בילדים על ידי הוריהם ואחרים. אירועים מעין אלו מעוררים תחושות קשות בקרב הציבור ואנשי המקצוע, ומעלים שאלות רבות וקשות באשר לאופי התופעה, המידה שבה מערכת הרווחה מגיבה באופן ראוי לסימנים מוקדמים, ועל תוצאות הטיפול בילדים המגיעים לידיעתם של שירותי הרווחה בכלל, והעובדים הסוציאליים לחוק הנוער בפרט.

מערכת הרווחה מתמודדת עם פגיעה והתעללות בילדים באמצעים רבים ושונים ומנסה לקדם שינויים בתהליכי העבודה המקצועיים של העובדים הסוציאליים לחוק הנוער ושל שותפי התפקיד שלהם, כדי להגביר את היכולת לזהות את פוטנציאל הסכנה בהקדם, ולהגיב בהתאם. כדי לבסס את מערכת ההגנה על ילדים מפני פגיעה והתעללות על ראיות ועל ידע מקצועי, חיוני שהחלטות ועיצוב המדיניות יהיו מושתתים על מידע מקיף ואמין על מאפייני התופעה, האמצעים שבהם נוקטים העובדים כדי להתמודד אתה, והתוצאות של מאמציהם.

כיום, למידע על מאפייני ההפניות לפקיד הסעד והטיפול בהן יש מגבלות לא מעטות. במטרה לקדם את טיוב מערכת הנתונים על הפניות לעוס"ים לחוק הנוער והטיפול בהן, יזמו משרד הרווחה והשירותים החברתיים ומכון חרוב, מיסודה של קרן שוסטרמן, תהליך פיתוח רב שנתי. במסגרת תהליך הדרגתי זה יפותחו הכלים והאמצעים ליצירת מאגר נתונים מקיף, מהימן ורב שנתי. הדוח הנוכחי מסכם את הממצאים שהתקבלו בשנה השלישית של המיזם ומקיף את שנת 2010. בעקבות הלקחים שהופקו במהלך הכנת הדוח לשנת 2009 (בנבנישתי, סלוצקי, לוי ולוי, 2010) הוכנסו מספר שינויים בתהליך איסוף הנתונים, ובהם עיצוב מחדש של כלי איסוף הנתונים, הבהרה של מושגים וביטויים שנכללו בכלי איסוף הנתונים ולא היו ברורים דיים, ותוספת של מספר פרטי מידע.

בשנת 2010 איסוף הנתונים נתקל בקשיים בעיקר עקב השביתה הממושכת בשירותי הרווחה שהתקיימה במהלך איסוף הנתונים ופגמה בו. כמו כן, חלו עיכובים וקשיים עקב היעדרות של החוקר הראשי מסיבות אישיות. בשנים הקרובות הכוונה היא להמשיך ולקדם את המהימנות ולהשלים את איסוף הנתונים הנאספים, באמצעות הכנסת שיפורים הדרגתיים באמצעים ובתהליכים של איסוף המידע ועיבודו.

רקע

יש חשיבות רבה למידע שיטתי ואמין באשר לפניות לפקידי סעד והטיפול בפניות אלו. מידע על היקפי הפניות לפקידי סעד בתקופת זמן נתונה, על מאפייני פניות אלו ועל הבדיקות וההתערבות שנעשו בעניינן, הוא חיוני לתהליכי תכנון וקבלת החלטות ברמות המטה השונות. בעזרת תשתית מידע זו ניתן להעריך את מימדי התופעה של פגיעה בילדים, סוגי הפגיעות, הפיזור הגיאוגרפי והדמוגרפי של הפניות ושינויים בהן לאורך זמן. כך למשל מדגיש וולצין (Wulczyn, 2009), שלמידע על שכיחות התופעה ועל מאפייניה עשויה להיות השפעה

משמעותית על פיתוח שירותי מניעה והתערבות ועל עיצובם. בין היתר הוא מצביע על כך שלמידע על ההקשרים החברתיים, שבהם מתרחשות פגיעות בילדים בשכיחות גבוהה יותר ועל הגילאים שבהם הילדים פגיעים יותר, יש השלכות ישירות על זיהוי אוכלוסיות רלבנטיות הזקוקות לשירותי מניעה והתערבות.

חשוב להדגיש שמידע על פניות לפקידי סעד הוא רק היבט אחד של תופעה מורכבת. הפניות לפקידי סעד הן רק קצה קרחון של אירועים רבים אחרים המתרחשים ללא דיווח לרשויות. מחקרים רבים מצביעים על כך שיש פער גדול בין ההערכות המתקבלות מסקרים באוכלוסייה על מקרי הפגיעה בילדים, לבין ההערכות המתקבלות מתוך הדיווחים המגיעים לעו"סים לחוק הנוער (Finkelhor, 2008). יתרה מזו, ידוע שגם בסקרים אלו באוכלוסייה (הנערכים בעיקר בקרב מבוגרים), הדיווחים משקפים רק חלק קטן מהתופעה של פגיעה בילדים.

הדוח הנוכחי מתמקד אך ורק במידע שהתקבל מעו"סים לחוק הנוער והוא משקף את אותו חלק בתופעה של פגיעה בילדים שהגיע לידיעתם. מקובל להבחין בין מספר הפניות לעו"סים לחוק הנוער לבין מספר החקירות שנפתחו (investigations), המתנהלות רק לגבי חלק מהפניות, ובין מספר החקירות שהעלו שיש בסיס איתן לחשד לפגיעה (substantiated) (Trocmé, Knoke, Fallon, MacLaurin, 2009). כמו כן, מן הראוי להבחין בין מספר הפניות החדשות בשנה מסוימת, לבין סך כל המקרים בטיפולם של פקידי הסעד. מאגרי מידע על פניות לשירותים להגנת הילד, המאפשרים לאמוד את שיעור אירועי הפגיעה בילדים, מצויים במקומות כמו ארה"ב ואנגליה ומשמשים את קובעי המדיניות, את מקבלי ההחלטות ואת החוקרים. למשל, המערכת בארה"ב (National Child Abuse and Neglect Data System- NCANDS) מבוססת על מאגר נתונים פדרלי שהוקם על פי חוק ומאגד בתוכו סיכומים סטטיסטיים ממדינות בארה"ב, על מקרים של פגיעה בילדים שהובאו לידיעתם של פקידי הסעד. המערכת גם כוללת מרכיב המכיל מידע מפורט על כל אחד מהאירועים של פגיעה בילדים (חלק זה מופעל רק באותן סוכנויות לרווחת הילד המסוגלות לשלוח מידע אלקטרוני למאגר מרכזי).

בארצות הברית יש הבדלים גדולים בין מדינות, ואף בין מחוזות, בדרכים שבהן פועלות המערכות להגנת הילד (child protection). כדי להבטיח אחידות בדיווחים המופיעים במערכת ה-NCANDS, פותחה שורה של הגדרות רלבנטיות המחייבות את כל המדווחים. (ראו http://www.ndacan.cornell.edu/NDACAN/Datasets/Abstracts/DatasetAbstract_NCANDS_General.html). חשוב להדגיש עם זאת, שהמערכת אינה מחייבת והשתתפות בה היא וולונטרית, ולכן המערכת אינה מייצגת בצורה שלמה את כלל הדיווחים לפקידי הסעד.

בנוסף, בארה"ב מתנהל מחקר תקופתי (National Incidence Study- NIS), שבמהלכו נעשה איסוף נתונים מעמיק במדגם של מחוזות במדינות השונות בארה"ב. איסוף הנתונים מקיף הן את הדיווחים לעובדים הסוציאליים במערכת להגנת הילד (child protection) והן דיווחים של גורמים מרכזים בקהילה (הנקראים 'זקיפים' – sentinels), כגון מורים, גננות, רופאים, חברי ארגוני מתנדבים בקהילה (ראה Sedlak, Mettenburg, Basena, Petta, McPherson, Greene, & Li, 2010). תהליך זה מאפשר לתת הערכות מדויקות יותר באשר להיקף התופעה של פגיעה בילדים, גם כשהיא אינה מערבת את מערכת הגנת הילד, אך מדובר במדגם בלבד.

בקנדה מתנהל סקר ארצי מקיף פעם בחמש שנים במטרה להעריך את שיעורי הפניות לפקידי הסעד, מאפייני פניות אלו, שיעור המקרים שבהם בדיקת העוס"ים לחוק הנוער הצביעה על צורך בהמשך טיפול, ומאפייני הטיפול במקרים אלו (Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect - CIS). גם מחקר זה מבוסס על איסוף נתונים ממדגם של סוכנויות ועובדים (Trocmé, 2008). כך למשל, בשנת 2008 נדגמו למחקר 90 סוכנויות וכ-1000 אנשי מקצוע (ראו <http://www.cecw-cepb.ca/cis-publications/infosheets> ו-Public Health Agency of Canada, 2010).

באוסטרליה מערכת הגנת הילד שונה בין המדינות השונות שבה. ההבדלים באים לידי ביטוי גם בהגדרות של מהי פגיעה בילדים וגם בדרכי ההתמודדות עם דיווחים על ילדים נפגעים לכאורה. המערכת הארצית המרכזית מכנסת את הדיווחים של אנשי המקצוע, המקבילים לעובדים הסוציאליים לחוק הנוער ומפרסמת סיכומים הנוגעים למספר היבטים: מספר הפניות לפקידי הסעד, החקירות שנעשו בעקבות פניות אלו והמידה שבה החקירה הצביעה על פגיעה בילדים, ילדים שהוגדרו כנוזקים (on care) ותחת צווי הגנה (protection order) והשגחה וילדים בהשמה חוץ ביתית (AIHW, 2009).

הממצאים מאוסטרליה מפנים את תשומת הלב לעובדה שמספר הפניות למערכת ההגנה על הילד אינו משקף רק את היקף התופעה, אלא גם תופעות אחרות (כגון הימנעות מדיווח) וגם היבטים של המדיניות בתחום זה ושל המערכת הארגונית-מקצועית המופקדת על הגנת הילדים. נמצא שבשנת 2009-10 הייתה ירידה של 16% במספר הפניות למערכת. החוקרים מצביעים על כך שאת רוב רובה של הירידה ניתן לתלות בשינויים בחקיקה באחת מהמדינות באוסטרליה; שינויים שהעלו את הרף הנדרש לדיווח (Lamont 2011).

בישראל נעשית פעולה חשובה לתיעוד הנתונים על פניות לעוס"ים לחוק הנוער על ידי המועצה לשלום הילד ועל ידי משרד הרווחה, באמצעות ריכוז דיווחים מהרשויות המקומיות. עם זאת, נראה שכיום היקף הדיווחים ואיכותם אינם מספקים משום שאינם מכסים את כלל הרשויות המקומיות, ורמת המהימנות של חלק מהדיווחים אינה ברורה. כמו כן, המידע שנאגר לא נוצל דיו כדי להפיק ממנו תובנות שיסייעו לתהליכי קבלת החלטות בכל הרמות. במסגרת המיזם המשותף בין משרד הרווחה והשירותים החברתיים לבין מכון חרוב, נעשים מאמצים להגביר את המהימנות בדיווחים ואת המידה שבה הם מקיפים את כלל העוס"ים לחוק הנוער ברשויות המקומיות.

במהלך העבודה לשיפור איכות הנתונים התברר שהיו הבדלים ניכרים בין ההגדרות של המידע שנאסף על ידי המועצה לשלום הילד ומתפרסם בשנתון הסטטיסטי שלה, לבין המידע שנאסף על ידי משרד הרווחה והשירותים החברתיים. בעוד שהשנתון הסטטיסטי מדווח על "מקרים בטיפול" של פקידי הסעד, הדיווחים של המשרד מתמקדים ב"הפניות החדשות לשנה זו", ובדיווחים על מאפיינים שונים של הסוגיה, כגון מספר הילדים שהוכרו כנוזקים על ידי בית המשפט, הערעורים שהוגשו על ידי המשפחה או המשרד, ועוד. משום כך, אין מקום להשוואה ישירה בין הנתונים המדווחים כאן לבין אלו המופיעים בשנתון הסטטיסטי של המועצה לשלום הילד. במטרה להבהיר סוגיה חשובה זו, עוצב טופס הדיווח לרשויות המקומיות מחדש, כך שתובהר ככל שניתן ההבחנה בין "פניות חדשות" בשנה נתונה לבין "המקרים בטיפול" באותה השנה (שחלקם כמובן הופנו בשנים קודמות).

דוח זה מבוסס על דוחות שהוגשו על ידי העו"סים לחוק הנוער בכל יישוב למפקחים המחוזיים. כדי לטייב את מאגר הנתונים נעשו פעולות שמטרתן להגביר את היקף הדיווח, ובין היתר היו פניות טלפוניות לפקידי סעד, הן מצד המפקחות המחוזיות והן באמצעות עוזרי המחקר מטעם מכון חרוב. כמו כן, נערכו בדיקות שונות לנתונים שנאספו כדי למנוע אי דיוקים וטעויות בדיווח וברישום, וחלק מהנתונים תוקנו בהתאם.

בסיכומו של התהליך, התקבלו נתונים מ- 192 יישובים מתוך 251 (כ- 76.5%). בישובים אלו מספר הילדים עד גיל 17 הוא 1,905,370 מתוך כלל הילדים במדינה בגילאים אלו (2,178,956). כלומר, בישובים המדווחים נמצאים רק 87.4% מכלל הילדים בארץ. שיעור זה נמוך משמעותית מהשיעור של כ- 97.9% שהתקבל בשנים 2008 ו- 2009. בבדיקה נוספת התברר ששיעור הדיווח נמוך במיוחד באזור הצפון, ובעיקר בישובים במגזר הערבי. עקב כך, הדוח הנוכחי לא מציג השוואות בין מחוזות ובין הממצאים במגזר היהודי לממצאים במגזר הערבי.

ממצאים

לוח 1 מציג את הדיווחים המסכמים ברמה הארצית. הלוח מציג את השכיחות של הדיווחים השונים שהתקבלו מהעובדים בכל רחבי הארץ, ואת שיעור הדיווחים מתוך כל אלף ילדים בגיל 0-17 בישראל. עבור כל דיווח, הלוח גם מציג תיקון עקב דיווח החסר בשנה הנוכחית ומציג ערכים המותאמים לשיעור דיווח של שנים קודמות במטרה לאפשר השוואה בין השנים. לצד נתונים אלו מוצגים הממצאים המקבילים בשנת 2009. עקב השינויים בין השנים, ההשוואה נעשת רק עבור אותם נושאים שההגדרה שלהם הייתה זהה בשתי השנים.

לוח 1: סיכום נתונים בשנת 2010 והשוואתם לנתוני שנת 2009

שיעור לאלף ילדים (0-17)			סה"כ			
2009	2010 לאחר תיקון ¹	2010	2009	2010 לאחר תיקון ¹	2010	
15.5	16.4	14.6	33751	35632	31786	מספר הקטינים החדשים שהופנו
5.6	5.8	5.2	12305	12679	11310	אלימות פיסית
4.0	4.5	4.0	8666	9787	8731	בתוך המשפחה

¹ התיקון נועד לפצות על שיעור דיווח נמוך יותר בשנת 2010 כדי לאפשר השוואה בין השנים והוא מבוסס על היחס בין מספר הילדים בישובים שבהם נמסרו דיווחים ב- 2009, לבין מספר הילדים בישובים שבהם נמסרו דיווחים ב- 2010.

שיעור לאלף ילדים (0-17)			סה"כ			
2009	2010 לאחר תיקון ¹	2010	2009	2010 לאחר תיקון ¹	2010	
0.5	0.5	0.4	1034	1020	910	אחראי מחוץ למשפחה
0.8	0.8	0.7	1771	1685	1503	בין קטינים
2.4	2.4	2.1	5275	5157	4600	אלימות מינית
0.7	0.7	0.7	1552	1625	1450	בתוך המשפחה
0.3	0.4	0.3	728	805	718	על ידי אחראי מחוץ למשפחה
1.3	1.3	1.2	2811	2918	2603	בין קטינים
5.8	6.1	5.4	12580	13273	11840	הזנחה
	0.4	0.4		933	832	פניות לאשפוז על פי חוק נוער
3.4	3.4	3.0	7315	7382	6585	מס' הדיווחים שהוגשו למשטרה
0.8	0.7	0.7	1666	1588	1417	מספר הקטינים שבענינם הוגשה בקשה לוועדת הפטור מדווח למשטרה
0.3	0.2	0.2	546	509	454	צווי חירום לפי סעיף רגיל
0.1	0.1	0.1	201	226	202	צווי חירום לפי סעיף פסיכיאטרי
0.8	1.0	0.9	1817	2130	1900	מספר פניות להחלטת ביניים לבית המשפט השנה
3.9	4.4	3.9	8476	9521	8493	מספר קטינים נזקקים על פי החלטת בית המשפט

שיעור לאלף ילדים (0-17)			סה"כ			
2009	2010 לאחר תיקון ¹	2010	2009	2010 לאחר תיקון ¹	2010	
1.4	1.6	1.4	3081	3422	3053	סה"כ צווי השגחה
0.6	1.1	1.0	1233	2431	2169	צווי השגחה חדשים
2.6	2.2	2.0	5755	4844	4321	קטינים במשמורת
0.8	1.6	1.4	1842	3429	3059	צווי משמורת חדשים
0.0	0.1	0.1	74	220	196	צווי הגנה
	0.6	0.5		1235	1102	דיונים להוכחה בנזקקות
6.0	6.6	5.9	13018	14445	12886	טיפול עו"ס לאור החוק
	0.2	0.2		398	355	סה"כ דיונים שהתקיימו בבית המשפט לענייני משפחה
	0.1	0.1		253	226	מספר הערעורים שהוגשו על ידי המשפחה
0.1	0.0	0.0	156	65	58	ערעור במחוזי על ידי המשפחה
0.0	0.0	0.0	9	10	9	מספר הערעורים עליון על ידי המשפחה
0.0	0.0	0.0	0	4	4	מספר ערעורים שהוגשו על ידי העו"ס
0.0	0.0	0.0	2	8	7	ערעור עו"ס במחוזי
0.0	0.0	0.0	1	2	2	ערעור עו"ס בעליון

בבחינת הלוח ניתן לראות כי מספר הפניות החדשות בשנת 2010 (לאחר התיקון) היה כ-36,632 לעומת 33,751 לעומת בשנת 2009- עליה של כ-9%. נתונים המתאימים לשיעור של כ-16 ילדים לכל אלף ילדים בגילאים 0-17.

מהנתונים של שנת 2010 עולה כי התופעה השכיחה ביותר הנה הזנחה (כ-37%), לאחריה פגיעה פיזית (כ-36%) ופגיעה מינית (כ-14%), השכיחה פחות. התפלגות זו זהה לזו שהתקבלה בשנת 2009. בחינה של דיווחי פגיעה בילדים בעולם, מעלה כי בדומה לארץ, ישנם הבדלים בשכיחויות שבין הקטגוריות השונות. כך למשל, מהניתוח של טרוקמה (Trocmé, 2008), בארה"ב ההתפלגות הייתה: הזנחה 65%, פגיעה פיזית 18%, ופגיעה מינית 10%. לעומת זאת הוא מדווח שבקנדה השכיחות היחסית של הזנחה הייתה נמוכה יותר 35%, פיזית 27% ומינית רק 3%.

מהלוח ניתן ללמוד שמספר הדיווחים שהוגשו למשטרה בשנת 2010 היה גבוה יותר במקצת משנת 2009 (7,382 לעומת 7,315), ובמספר דומה של מקרים, הוגשו בקשות פטור מדיווח משטרת. כמו כן, ניתן לראות שבהשוואה לשנת 2009 בה טופלו 13,018 ילדים "לאור החוק", טופלו בשנה הנוכחית יותר ילדים (כ-14,445). במהלך שנת 2010 הוצאו אף יותר צווי השגחה ומשמורת חדשים לעומת השנה הקודמת, והעוס"ים לחוק הנוער מדווחים על 226 צווים על פי חוק חולי נפש, ועל 9521 קטינים נזקקים על פי הוראת בית משפט.

דיון

הדוח הנוכחי מבוסס על הגל השלישי של איסוף נתונים במסגרת של תהליך רב-שנתי שנועד ליצור תשתית מידע על סוגיות של פניות לפקידי סעד ולטיפול בהם. מהממצאים עולה שמספר הפניות בדיווחים שקיבלנו היה מעט נמוך מהשנה הקודמת. אולם, כאשר מתייחסים לעובדה שהשנה היו דיווחים מפחות רשויות וכאשר מתקנים את ההערכות כדי להתאימן לשיעורי הדיווח בשנים קודמות, הרי שיעור הפניות השנה גבוה מהשנה הקודמת בכתשעה אחוז. על אף הקושי להשוות עם ממצאים מארצות אחרות, המידע שבידינו מעלה שהשיעור בארץ אינו גבוה מהשיעור במדינות אחרות. גם החלוקה הפנימית של אופי הפניות, לפיה מכלל סוגי הפגיעות, הזנחה מהווה את התופעה הנרחבת ביותר ופגיעה מינית את השכיחה פחות, דומה לדיווחים מארצות אחרות.

במסגרת הדוח הנוכחי לא ערכנו השוואות בין מחוזות ובין מגזרים. זאת, עקב דיווח חסר באופן משמעותי במחוז הצפון ובמגזר הערבי. מן הראוי לעשות מאמץ מיוחד כדי שתקלה זו לא תישנה. ההשוואות בין המחוזות ובין המגזרים חשובה להבנה מעמיקה יותר של דפוסי הפנייה לעובדים הסוציאליים לחוק הנוער וכן לדרכים השונות בהן פועלים אנשי מקצוע אלו במחוזות ובמגזרים השונים.

לסיכום, הממצאים המובאים הנם נתונים שנתיים המהווים חלק מתהליך רב-שנתי המיועד לטייב את הנתונים הנאספים על דיווחים לפקידי סעד על פגיעות בילדים, ועל דרכי הפעולה של מערכת ההגנה על ילדים בישראל. בתהליך זה אנו שואפים להרחיב ולפתח את הנתונים הקיימים לכלל דיווח מקיף יותר ומהימן, שמתוכו נוכל ללמוד יותר על מאפייני תופעת ההתעללות בילדים בארץ, תוך שאיפה לקדם את יכולתנו למנוע, לזהות ולטפל במקרי ההזנחה והפגיעה בילדים. אין ספק שיש עוד מקום לשיפור בתיעוד הפניות וכן בדרכי איסוף הנתונים מהרשויות השונות. אנו מקווים שהממצאים המושקעים בשנים האחרונות יניבו פרי.

מקורות

בגננישתי, ר. סלוצקי, ח., לוי, ח., ולוי, א. (2010). פנייות לפקידי סעד והטיפול בהם. ירושלים: מכון חרוב.

Australian Institute of Health and Welfare (2009). *Child protection Australia 2007–08*.

Child welfare series no.45 Cat. no. CWS 33. Canberra: AIHW.

Finkelhor, D. (2008). *Childhood victimization*. NYC: Oxford.

Lamont, A. (2011). *Child abuse and neglect statistics*. Australian Institute of Family Studies, Melbourne.

Public Health Agency of Canada (2010). *Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect – 2008: Major Findings*. Ottawa.

Sedlak, A.J., Mettenburg, J., Basena, M., Petta, I., McPherson, K., Greene, A., and Li, S. (2010). *Fourth National Incidence Study of Child Abuse and Neglect (NIS–4): Report to Congress*. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families.

Trocme, N., Knoke, D., Fallon, B., MacLaurin, B. (2009). Differentiating between substantiated, suspected, and unsubstantiated maltreatment in Canada. *Child Maltreatment*, 14(1), 4-16.

Trocme, N. (2008). Epidemiology of child maltreatment. In, D. Lindsey & A. Shlonsky (Eds.). *Child welfare research: Advances for practice and policy* (pp. 15-24), NYC: Oxford.

Wulczyn, F. (2009). Epidemiological perspectives on maltreatment prevention. *The Future of Children*, 19(2), 39-66.